

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата економічних наук, доцента
Стеців Ірини Семенівни
на дисертаційну роботу Сембай Наталії Миколаївни
на тему:

**«Підготовка кадрів для харчової промисловості: публічно-управлінський
аспект»,**

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
281- Публічне управління та адміністрування

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ ВИКОНАНОЇ РОБОТИ

Харчова промисловість – є стратегічно важливою галуззю народного господарства, не розв'язані проблеми якої лежать у тісному взаємозв'язку із можливістю розв'язання проблем продовольчої безпеки у світових масштабах. Зокрема питання якості продовольчих товарів, що мають безпосередній вплив на життя і здоров'я населення, питання раціонального використання обмежених продовольчих ресурсів та безвідходного виробництва, особливо у складні часи воєнного стану в Україні, значною мірою залежать від підготовки кадрів харчової промисловості, тому цей процес повинен контролюватися державою, а публічно управлінські аспекти, що визначаються у дисертаційному дослідженні відіграють важливу роль. Під час реалізації державної політики сталого розвитку відбулося вже чимало трансформацій в освітніх програмах з підготовки кадрів для харчової промисловості на різних освітніх рівнях, а також у стратегічній підтримці закладів, що займаються підготовкою кадрів для харчової промисловості. Проте існує ряд проблем, які потребують розв'язання і в межах даного дисертаційного дослідження були поставлені завдання їх вирішити.

ЗВ'ЯЗОК РОБОТИ З НАУКОВИМИ ПРОГРАМАМИ, ПЛАНАМИ, ТЕМАМИ

Дисертацію виконано в межах науково-дослідної роботи кафедри місцевого та регіонального розвитку Національного університету «Львівська політехніка» «Державне стимулювання розвитку об'єднаних територіальних громад і підвищення рівня їх спроможності» (номер державної реєстрації № 0222U001134), у якій обґрунтовано аспекти дослідження публічно-управлінських аспектів підготовки кадрів для харчової промисловості.

ОБґРУНТОВАНІСТЬ НАУКОВИХ ПОЛОЖЕНЬ, ВИСНОВКІВ І РЕКОМЕНДАЦІЙ, ЩО МІСТЯТЬСЯ В ДИСЕРТАЦІЇ

Ступінь обґрунтованості дисертації в цілому характеризується високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань.

В ході дослідження використовувались такі методи: аналіз та синтез – при обґрунтуванні механізмів державного регулювання кадрів та специфіка їх застосування для харчової промисловості; системний підхід – при визначенні інституційного забезпечення як системи публічного управління; систематизація – при визначенні прикладних аспектів підготовки кадрів для харчової промисловості; порівняння – при аналізуванні принципів відмінностей різних рівнів надання освіти; статистичні методи – при опрацюванні результатів підготовки фахівців; графічний метод – при формуванні графічних інтерпретацій; абстрактно-логічний метод – при узагальненні отриманих результатів та формуванні висновків.

Теоретичною та методологічною базою дисертацій є Закони України та інші нормативно-правові акти України, науково-методичні праці вітчизняних та зарубіжних авторів, офіційні інтернет-ресурси, результати власних емпіричних досліджень.

НАУКОВА НОВИЗНА ОДЕРЖАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертанткою уперше:

- визначено імперативи розвитку харчової промисловості України в контексті підготовки висококваліфікованих кадрів, які визначають функціонал харчової галузі як лідера відновлення переробної промисловості воєнної економіки, провідної інноваційно-сталої галузі повоєнної економіки та євроінтегрованої галузі на конкурентних засадах; політика підготовки висококваліфікованих кадрів при цьому має включати вдосконалення системи формування сучасних навичок з розподілом на групи твердих, м'яких, технічних і трансферних, підвищення якості освітніх послуг з перспективою залучення здобувачів з-за кордону (зі статусом закордонного українця, громадян інших держав), а також розвитку науково-дослідної інфраструктури закладів вищої освіти і наукових установ;

удосконалено:

- проблемно-орієнтований підхід до дослідження підготовки кадрів харчової промисловості закладами професійної та фахової передвищої освіти в Україні, що дозволяє виокремити позитивні результати державної підтримки (стимулювання дуальної форми навчання, створення наглядових рад, субвенція на створення навчально-практичних центрів) та вказати на головні недоліки: а) матеріально-технічного забезпечення, призупинення процесу створення навчально-практичних центрів закладів професійної освіти; б) відсутності діяльності училищ-агрофірм й училищ-заводів та їхньої участі у підготовці кадрів для харчової промисловості; в) обмеженого досвіду підготовки кадрів фахової передвищої освіти; г) гострої потреби нарощування ефективності дуальної освіти; д) відсутності грантової історії закладів професійної і фахової

передвищої освіти для участі у міжнародних програмах, що надають реальні можливості модернізації та закупівлі сучасного обладнання;

- інституційний розподіл закладів вищої освіти, що готують фахівців для харчової промисловості, з розподілом на спеціалізовані (з технології харчування), спеціалізовані в суміжних галузях (торгівлі, готельного і ресторанного бізнесу, сільського господарства, біотехнологій, медицини і рекреації) та широкого профілю – класичні і технічні заклади вищої освіти, в переліку спеціальностей яких є харчові технології;

- науково-практичні обґрунтування щодо розвитку інтегрованих форм фахової передвищої освіти для підготовки кадрів для харчової промисловості у вертикалі взаємодій з традиційними інституціями (лабораторіями, навчально-практичними центрами); інтегровані форми передбачають створення коледжів-агрофірм, коледжів-підприємств та фабрик-кухонь, дозволяють суттєво посилити рівень практичної підготовки випускників, диверсифікувати джерела доходів закладів освіти та забезпечити їхню фінансову автономію

ВАЖЛИВІСТЬ ОДЕРЖАНИХ ЗДОБУВАЧЕМ РЕЗУЛЬТАТІВ ДЛЯ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в можливості їх використання у практиці діяльності органів публічної влади при формуванні планів соціально-економічного розвитку регіону. Окремі положення дисертації використовуються у практиці роботи органів публічної влади Департаменту економічної політики ЛОДА (довідка № 1-52/936 від 09.11.2022р. та довідка № 1-52/126 від 17.03.2023р.), Департаменту освіти і науки ЛОДА (довідка № 03-01/01/774 від 21.04 2023), Департаменту освіти і науки Івано-Франківської обласної державної адміністрація (довідка № 323 від 28.03.2023р.). Практична значущість отриманих результатів підтверджена їх використанням при виконанні науково-дослідних робіт кафедри Національного університету «Львівська політехніка», а також у навчальному процесі Львівського фахового коледжу харчової і переробної промисловості Національного університету харчових технологій під час викладання низки дисциплін (довідка № 680/22 від 14.09.2022 р.).

СТРУКТУРА ТА ОБСЯГ ДИСЕРТАЦІЇ

Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Обсяг основного тексту становить 221 сторінку. Дисертаційна робота містить 11 таблиць, 18 рисунків, список використаних джерел із 202-найменувань на 24 сторінках і 3 – додатків на 13 сторінках.

ОСОБИСТИЙ ВНЕСОК ДИСЕРТАНТА

Дисертація є самостійною науковою працею автора. За результатами досліджень опубліковано 16 наукові праці, серед яких: 7 статей у наукових фахових виданнях України, 1 розділ монографії у виданні іншої держави, 1 стаття в іншому науковому періодичному виданні України, 8 тез доповідей на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях, наукових семінарах.

АПРОБАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Основні положення дисертаційної роботи розглянуто та схвалено на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема: розвиток публічного управління в Україні (м. Львів, 28.05.2021р.), Проблеми регіонального та місцевого розвитку (м. Львів, 22 грудня 2021 р.), Modern Research In World Science (м. Львів, 17-19 квітня 2022 р.), Перспективи розвитку науки і практики публічного управління України в пост воєнний період (м. Львів, 12 травня 2022р.), Integration of Education, Science and Business in Modern Environment: Winter Debates (м. Київ, 23-24 лютого 2023 року), Наука, освіта і суспільство: актуальні проблеми теорії та практики (м. Кропивницький, 10 березня 2023 р), Розвиток публічного управління в контексті європейської інтеграції України (м. Львів, 28 квітня 2023 р.), Information and innovation technologies in the XXI century materiały 5 (м. Katowice, 15-16 September 2022).

ДИСКУСІЙНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ЗАУВАЖЕННЯ ДО ЗМІСТУ ДИСЕРТАЦІЇ

Поряд із цінними висновками і пропозиціями відображеними у роботі виявлено кілька дискусійних моментів, що потребують уваги.

1. В межах дисертаційного дослідження неодноразово згадуються поняття «інноваційно-сталого харчової промисловості», «виробничої резилентності», «інституційного концепту закладів освіти», тощо, зміст яких у даному контексті є не до кінця визначений. Відтак доцільним було б у першому розділі: «Теоретичні засади організації підготовки кадрів для харчової промисловості» акцентувати увагу на формуванні понятійного апарату даного дослідження та впорядкувати термінологію, що стосується даної проблематики.

2. У підрозділі 1.2. «Механізми державного регулювання підготовки кадрів та специфіка їх застосування для харчової промисловості» авторкою зазначено, що для підвищення ефективності системи підготовки кадрів необхідним є постійне оновлення нормативно-правової бази та підсилення взаємодії освітніх закладів і підприємств харчової промисловості, а також на ст. 42 запропоновано заходи, які можуть бути реалізовані в рамках нормативно-правового механізму державного регулювання підготовки кадрів з харчової промисловості, більшість

з яких на сьогодні вже успішно реалізуються в рамках трансформації системи освіти України. Проте у роботі не зазначено, які саме нові зміни у нормативно-правовому забезпеченні пропонуються та як концептуально дисертантка бачить впровадження цих змін у навчальний процес.

3. У підрозділі 3.2. «Потенціал фахової передвищої освіти для підготовки кадрів харчової промисловості України» (с. 147) дисертантка зазначає, що для комплексного вирішення проблеми оптимізації мережі закладів фахової передвищої освіти важливо керуватись підходом просторової збалансованості, що ґрунтується на ідеях: тяжіння закладів до середніх і малих міст, виробничої та соціальної інфраструктури, проте у дисертаційній роботі не вказано як авторка бачить розв'язання проблем, що виникають при релокації таких закладів освіти в районні центри чи малі міста, зокрема щодо залучення відповідного професорсько-викладацького складу, обмеженого доступу до культурних та наукових заходів через відсутність інфраструктури, обмеження можливостей співпраці з провідними представниками практичної діяльності харчової галузі, роботодавцями, тощо.

4. У розділі 3 «Державне стимулювання покращення якості підготовки кадрів для харчової промисловості України» (с. 174) авторка вказує, що оновлення процесу підготовки кадрів у сфері харчової промисловості вимагає зосередженості на компетентнісному підході, зміцненні взаємодії освітніх установ та бізнесу, а також адаптації до сучасних стандартів освіти, що важливим є перегляд навчальних матеріалів, включаючи підручники, та оновлення методів підготовки педагогічних кадрів. Відтак у дисертації доцільним було б дослідити якість підготовки педагогічних працівників закладів освіти та оновлення освітніх програм за спеціальностями, що орієнтовані на підготовку кадрів для харчової промисловості та тих змін які відбулися у навчальних закладах протягом останніх років в інфраструктурі, якою забезпечується навчальний процес.

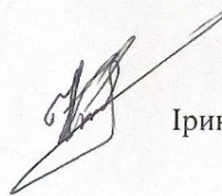
5. На рисунку 2.4. (с. 90), основні показники діяльності закладів вищої освіти в Україні відображено за період 1990-2019 роки та вказано, це останні дані, які публікує Державна служба статистики України, проте інформація за вказаним джерелом, на яке посилається дисертантка у роботі містить дані включно за 2022 рік, тому доцільно було б скористатися новішими даними для проведення аналітичної частини дослідження.

Разом з тим висловлені зауваження та рекомендації вносять переважно дискусійний та рекомендаційний характер і не знижують загального позитивного враження від представленої дисертаційної роботи та не впливають на якість проведеного дослідження.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертаційна робота виконана на високому теоретичному рівні, матеріал дисертації викладено в логічній послідовності, всі висновки отримали необхідну і достатню теоретичну аргументацію та є методологічно обґрунтованими. За своїм змістом і загальною спрямованістю дисертаційне дослідження Сембай Н.М. відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», робота пройшла належну апробацію. Оформлення дисертації в цілому відповідає встановленим вимогам, дисертація є самостійною завершеною роботою, в якій відсутні порушення академічної доброчесності. На підставі викладеного можна зробити висновок, що дисертація Сембай Наталії Миколаївни на тему: «Підготовка кадрів для харчової промисловості: публічно-управлінський аспект», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії 281 «Публічне управління та адміністрування», відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її авторка заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного та фінансового
менеджменту
Національного університету «Львівська політехніка»

Ірина СТЕЦІВ

Підпис кандидата економічних наук, доцента Стеців І.С. засвідчую

Вчений секретар
Національного університету
«Львівська політехніка»
к.т.н., доцент

Роман БРИЛИНСЬКИЙ